

нових художньо-образних рішень та форм. Перший з них формується на активній, театралізованій побудові образу рекламного об'єкту, в основі рішення якої стоїть оригінальний концептуальний замисел, та, що дуже характерно для сучасного дизайну, високий рівень концептуальної, архітектурної, художньої, функціональної та виконавчої якості (включно з матеріалами та технологіями). Другий напрямок є більш традиційним та звичним. Його характеризує більша функціональність, зрозумілість композиційної схеми, лаконічність та високий рівень графічного дизайну. Вони також, як і повідомлення першого напряму, мають спільні з сучасним дизайном тенденції розвитку, але більш залежні від графічного дизайну. В цьому випадку художнє рішення будується не на концептуальному рівні дійства, а обмежується площиною композицією та колористикою для того, щоб максимально точно виявити характер загального задуму.

Таким чином вибір рекламних художньо-графічних засобів, як компоненти дизайну архітектурного середовища, обумовлюється критерієм емоційного впливу, що враховує сутність рекламної діяльності, тому графічне виявлення рекламного образу, достатньо привабливого та несподіваного, в свою чергу надає архітектурному середовищу образний характер.

Осиченко Г. О., д-р арх., проф.

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

УЧАСТЬ АРХІТЕКТОРІВ – ПРАКТИКІВ В АРХІТЕКТУРНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПРОБЛЕМИ

Взаємозв'язок теорії і практики один з головних принципів архітектурної освіти. Історичний досвід показує, що найуспішніші архітектурні школи ХХ століття, які мали величезний вплив на розвиток архітектури та заклали принципи і методологію сучасної архітектурної освіти, були організовані архітекторами - практиками. Всесвітньо відомий Баухаус очолювали в різні періоди Вальтер Гропіус і Міс ван де Рое, за плечима яких вже було безліч реалізованих проєктів. Серед викладачів ВХУТЕМАСа - ВХУТЕИНа була ціла плеяда архітекторів-практиків як авангардного (К. Мельников, І. Голосов, М. Ладовський і ін.), так і академічного напрямів (І. Жолтовський, А. Щусєв, І Рильський та ін.). У 1932 році Ф. Л. Райт і його дружина заснували Taliesin Fellowship - спільноту, яка забезпечувала архітектурне навчання за цілісним підходом: «вчитися на практиці». А комплекс будівель Taliesin West (зимова резиденція цієї спільноти в пустелі) і всі меблі в ньому були побудовані та виконані руками Райта і його учнів. Свого часу Ульмська школа не перетворилася на заповідник ідеалістичних ідей, результатом яких ставали

б речі-схеми, а стала справжнім проектним бюро і організацією, безпосередньо пов'язаною з промисловістю і практикою.

Історичний досвід розвитку архітектурних шкіл демонструє також ще одну точку опори архітектурної освіти: впровадження новаторських наукових ідей, які набагато вперед випереджають свій час і реальне економічне життя країни (ВХУТЕМАС). Адже не секрет, що і практика дуже часто відстає від вимог суспільства. Саме динамічний баланс між вимогами практики і випереджальними теоріями забезпечує еволюцію архітектурної освіти.

На даний час Україна переживає період трансформації економіки і політичної системи. Сформована в країні система освіти оновлюється, але реалізація реформ ускладнюється нестабільністю економіки. При цьому слід вказати на виниклу вже проблему відриву культивованої моделі архітектурної освіти України від практичного архітектурного і містобудівного проектування.

1. Орієнтація на формальні показники в ліцензуванні ЗВО та відсутність врахування специфіки архітектурної діяльності. Мало враховується практичний досвід проектування викладача. За межами рейтингу викладача чи ЗВО в цілому виявляються: конкурсна діяльність як самого викладача, так і його студентів; участь архітектора в розробці українських будівельних норм або стандартів; наявність кваліфікаційного сертифікату, залучення практиків за сумісництвом тощо. Причому, Спілка архітекторів України неодноразово підіймає питання про необхідність врахування специфіки архітектурної освіти, проте не знаходить підтримки в урядових колах. Перелік показників наукової активності викладача робить акцент на паперову наукову діяльність, публікацію наукових статей тощо. Не заперечуючи зростаючу роль науки в проектуванні, слід сказати чесно про наявний перекис. Країні і замовникам все – таки потрібен архітектор, який грамотно і творчо проектує, а не архітектор-письменник.

2. Система пошукачів попередньої моделі освіти забезпечувала зворотний прихід архітектора-практика в науку і освіту і, тим самим, постійне відтворення наукових кадрів. Серед корифеїв вітчизняної практики і науки, які прийшли викладати, можна згадати Н. Дьоміна, І. Фоміна, В. Єжова, В. Куцевича, Т. Панченко та ін. Зараз це відтворення зупинилося. Мають місце відмови талановитих архітекторів від свого бажання займатися наукою після ознайомлення з процедурою 4-х річного навчання в аспірантурі. Необхідні більш гнучкі і різноманітні форми забезпечення наукової діяльності архітекторів з практичним стажем та сертифікатами.

3. Надмірність і перевищення ролі культурологічної парадигми у вищій освіті. Мається на увазі надані законом можливості вступати до магістратури, а також захищати архітектурні дисертації людям, які не мають базової освіти архітектора та досвіду проектної практики. Наслідки дії такого механізму можуть бути набагато гіршими, ніж ми собі уявляємо.

По-перше, такі «науковці» насправді не пройшли перевірку на професійну придатність хоча б в ході 4-х річного навчання на бакалавраті. А по-друге, вони отримують юридичну можливість впливати на значну кількість майбутніх архітекторів через викладання. Причому склався вже явний парадокс, коли кваліфікаційний сертифікат відповідального виконавця може отримати лише магістр, що має стаж роботи за фахом не менше ніж 3 роки, а навчати майбутнього архітектора може новоспечений кандидат наук або Phd, які не мають практичного досвіду проектування. Виникають закономірні питання і про якість архітектурної науки, і про подальшу якість архітектурної освіти. У сукупності зі зменшенням аудиторних часів на архітектурне проектування у студентів за рахунок обов'язкових гуманітарних дисциплін маємо шанс втратити всі попередні досягнення архітектурної освіти.

На підтвердження треба сказати, що станом своєї архітектурної освіти стурбована і європейська громадськість. За словами Патріка Шумахера, «частково проблема полягає в тому, що занадто багато викладачів архітектури не мають достатнього досвіду роботи в якості архітекторів».

Я вважаю, що сумна ситуація з пандемією нас всіх має протверезити, ніякий гуманітарний блок знань і науковий ступінь не замінить освоєння накопиченого досвіду в професії і не замінить реальну проектну діяльність.

Podhalański Bogusław, dr hab. inż. architekt, prof.
Politechnika Krakowska

NOWE IDEE WE WSPÓŁCZESNEJ ARCHITEKTURZE SAKRALNEJ

Streszczenie

Pomimo niekorzystnej sytuacji gospodarczej praktycznie w skali globalnej, występującej w związku z obecną pandemią COVID19, realizowane są i powstają nowe projekty architektoniczne świątyń różnych wyznań, w tym chrześcijańskich: obrządków maronickich ortodoksyjnych, grekokatolickich i katolickich. Trwa również modernizacja wnętrz świątyń. W świecie doceniana jest wysoka jakość form architektonicznych współcześnie powstających świątyń, jak również jakość materiałów używanych do ich wzniesienia. W zakresie sztuki obserwuje się dwie tendencje (podobnie jak i w projektowaniu architektonicznym) z których pierwsza to nurt zmierzający do realizacji tzw. „kościół ubogiego”, zachowującego tradycje danego wyznania, lecz kreującego formę i przestrzeń sakralną w duchu minimalizmu. Drugi nurt, to powrót do sztuki i form proto-chrześcijańskich, nawiązujących do archaicznych form świątyń pierwszych wieków istnienia chrześcijaństwa. W artykule, na przykładach współcześnie zrealizowanych świątyń: maronickiej w Libanie autorstwa Maroun Lachud, katolickiej w Chile projektu Martin Prieto i Gabriel